

VARASTOKIRJASTO

TOIMINTAKERTOMUS 2020

Sisällysluettelo

1. Johdon katsaus toimintaan	2
2. Tuloksellisuus	3
2.1 Aineiston vastaanotto	3
2.2 Aineiston käsittely	3
2.3 Aineiston käyttö	4
2.4 Kehittämishankkeet	4
3. Vaikuttavuus	4
3.1 Aineiston vastaanotto, käsittely ja säilyttäminen	5
3.1.1 Aineiston vastaanotto	5
3.3 Aineiston käytön kehittäminen	9
3.4 Asiakaspalaute	9
4. Toiminnallinen tehokkuus	10
4.1 Toiminnan tuottavuus	10
4.1.1 Aineiston vastaanotto, käsittely ja säilyttäminen	10
4.1.2 Aineiston käyttö	10
4.2 Toiminnan taloudellisuus	11
4.2.1 Aineiston vastaanotto, käsittely ja säilyttäminen	11
4.2.2 Aineiston käyttö	11
5. Tuotokset ja laadunhallinta	11
5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	11
5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	11
5.2.1 Aineiston vastaanotto, käsittely ja säilyttäminen	11
5.2.2 Asiakkaat	12
6. Henkisten voimavarojen hallinta ja osaamisen kehittäminen	12
7. Hallinto	14
7.1 Vierailut Varastokirjastoon sekä kansainvälinen toiminta	15
8.1 Rahoituksen rakenne	15
8.2 Talousarvion toteutuminen	15
8.4 Tase	17
9. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	17
- Indikaattorit	
- Allekirjoitussivu	

1. Johdon katsaus toimintaan

Vuosi 2020 oli nelivuotisen tuloskauden viimeinen (tuloskausi 2017 – 2020).

Vuosi käynnistyi tavanomaisissa merkeissä, mutta maaliskuusta alkaen koronapandemia vaikutti myös Varastokirjaston toimintaan. Maaliskuun puolivälissä Suomi siirtyi poikkeustilaan. Sen myötä muun muassa museot, harrastetilat ja kirjastot suljettiin, rajoitettiin julkisten kokoontumisten henkilömäärää, koulutukset peruttiin, työmatkat samaten. Kevään – kesän ajan rajoituksia lievennettiin, mutta arki ei palautunut koko vuoden aikana siihen, millä vuosi aloitettiin. Joulukuun lopussa pandemiasta oli tullut ”uusi normaali”, rajoituksineen ja uusine toiminnan tapoineen.

Varastokirjastossa työskenneltiin opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla koko vuoden ajan lähitöissä. Poikkeuksellinen vuosi on kuitenkin näkynyt toiminnan muutoksina: kirjastojen kiinniolut ja muutuneet/rajoitetut palvelut asiakkaille näkyivät vastaanotettujen aineistosiirtojen sekä tilaus- ja lainamäärien vähentymisinä, kokous- ja koulutuspäivät siirtyivät virtuaaliympäristöön tai peruuntuivat kokonaan.

Vuosia kestänyt selvitystyö Varastokirjaston tulevaisuudesta saatiin päätökseen lokakuussa. Opetus- ja kulttuuriministeriö päätti, että Varastokirjasto jatkaa toimintaansa Kuopiossa, itsenäisenä ministeriön alaisena laitoksena.

Vuoden aikana Varastokirjastossa tehtiin lukuisia uudistuksia. Henkilökunnan sekä työpisteiden tietokoneet uusittiin, kaukopalveluun hankittiin kilpailuttamalla uusi tasoskanneri, viallinen hyllyosio korjattiin. Lisäksi aloitettiin Varastokirjaston kotisivujen päivistyö **Poutapilvi web design Oy:n** kanssa. Uudet sivut otetaan käyttöön helmikuussa 2021.

Varastokirjasto oli aktiivinen kirjastojen suuntaan ja kannusti aineistolähteyksiin. Aineiston käsittely tehtiin reaaliaikaisesti, vastaanotettu materiaali käsiteltiin tavoitteen mukaisesti alle 6 kuukaudessa. Aineiston vastaanoton ja käsittelyn ohjeistuksella sekä aktiivisella kokoelmayhdyshenkilöverkostolla on ollut merkittävä vaikutus sujuvaan kirjastojen väliseen yhteistoimintaan.

Kirjastot lähettivät vuoden aikana aineistoa 1 655 hyllymetriä (=hm) ja sitä käsiteltiin vuoden aikana 2 156 hm. Käsitellystä painetusta aineistosta merkittävä määrä oli monografioita, sarja-aineistoja vastaanotettiin aiempia vuosia vähemmän. Vastaanotetun aineiston määrä oli henkilöstön määrään nähden kohtuullinen.

Aineiston vastaanoton ja siten käsittelyn määrä on vähentynyt edeltäneen neljän vuoden aikana vuosittain. Tähän on tunnistettu seuraavia syitä: kirjastot ovat aiempina vuosina tehneet määrällisesti suuret poistot kokoelmistaan. Kirjastojen poistamaa aineistoa on jo vastaanotettu Varastokirjaston kokoelmaan. Lisäksi etenkin tiedekirjastot, mutta myös yleiset kirjastot hankkivat suuren osan aineistoistaan e-aineistoina - tämä vähentää hankittavaa painetun aineiston määrää. Koronapandemian vaikutus näkyi vuoden 2020 vastaanotettujen aineistosiirtojen vähentymisenä; kirjastojen henkilökunta oli pääosin etätöissä, pois fyysisten kokoelmien ääreltä.

Koska monografioiden ja sarja-aineiston käsittelytilanne oli hyvä, voitiin kokoelmaan luetteloida aiemmin vastaanotettuja LP-levyjä. Kirjastosta lähetettiin 6 922 (tilastoissa 3000 + 3922 monografiaa lowtag merkittynä) CD-levyjä, joihin oli Varastokirjaston Vaari-tietokannan omistajuus merkittynä. Näiden levyjen metadata osakohteineen siirtyivät lähettävän kirjaston toimesta Vaariin.

Vuonna 2020 tapahtumia (lainoja, kopioita, uusintoja) oli 62 750. Kirjaston kokoelmiin tehtyjen tilausten määrä laski edellisvuodesta. Yhtenä syynä tähän on, että tuoreimpia tieteellisiä artikkeleita on entistä enemmän saatavilla sähköisinä. Koronapandemian vuoksi kirjastot olivat sekä suljettuina että rajallisesti avoinna, tällä oli merkittävä vaikutus tilausten ja lainojen määrän laskuun.

Kirjaston talousarvio vuodelle 2020 oli 1 714 000 euroa, ollen 2,7 % edellisvuotta suurempi (2019: 1 668 000 €).

Henkilökunnan määrä pysyi edellisvuoden tasolla: kirjastossa työskenteli vuoden aikana 19 virkamiestä, henkilötyövuosina 17,54 (2019: 17,98). Henkilöstön työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen panostettiin edelleen. Ammattitaitoa kehitettiin pääasiassa etäkoulutuksin. VMBaro-työtyytyväisyyskyselyn työyhteisöindeksi pysyi edellisvuoden tasolla 3,9. Johtamisen indeksi oli 4,0.

2. Tuloksellisuus

Tulossopimuksen tavoitteet liittyivät tulossopimuskauden 2017-2020 linjausten mukaisesti seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Aineiston vastaanotto
- Käsittely
- Käyttöön asettaminen

Tulossopimukseen on kirjattu kullekin kokonaisuudelle tavoitteita, joiden toteutumisesta raportoidaan toimintakertomuksen yhteydessä.

2.1 Aineiston vastaanotto

Vuonna 2020 saapunut aineisto käsiteltiin määräajassa, eli 6 kuukauden sisällä saapumisesta. Aineistoa vastaanotettiin 1 655 hyllymetriä (2019: 3 205 hm). Määrä jäi alle asetetun tavoitteen, joka oli 3 500 hm.

Muiden kirjastojen äkillisissä tilanvapautustarpeissa otettiin vastaan aiempaa runsaampi määrä tarkastamatonta aineistoa. Paperiaineiston ruuhkaton vastaanotto- ja käsittelytilanne mahdollisti musiikkiaineiston (nuotit, CD- ja LP-levyt) käsittelyn koko vuoden ajan.

Edeltäneinä vuosina tiedelaitosten kirjastotiloihin kohdistui tilansäästöpaineita. Tämän seurauksena tiedekirjastot poistivat kokoelmistaan huomattavasti painettuja aineistoja. Varastokirjaston aineistot ovatkin karttuneet pääosin näiden kirjastojen aineistoista. Kuluneena vuonna onnistuttiin erityisesti yliopistokirjastojen aineistosiirtojen koordinoinnissa ja aineiston viiveettömässä käsittelyssä.

2.2 Aineiston käsittely

Aineistoa käsiteltiin 2 156 hyllymetriä. Käsitellystä aineistosta kokoelmiin otettiin 1 552 hm aineistoa. Määrä on selkeästi pienempi kuin tavoitteeksi asetettu 3 500 hm. Vuodelta 2019 siirtyi käsittelemätöntä aineistoa 753 hm ja se käsiteltiin alkuvuonna 2020. Vuoden 2020 lopussa käsittelemättä olevaa aineistoa oli 252 hm. Onkin havaittu, että kirjastot ovat tehneet suuret poistot ja käsittelyyn tulee aineistoa pienempinä erinä useasta eri kirjastosta. Myös saapuneen aineiston tyyppi vaikuttaa käsittelymäärään: monografioita, CD- ja LP-levyjä sekä nuotteja sisältyy yhteen (1) metriin kapalemääräisesti enemmän kuin sarja-aineistoa.

Luetteloituja tietueita oli 59 727, enemmän kuin edellisenä vuonna. Näistä LowTag-tietueita¹ oli 6 922. Luetteloinnin henkilöstöä osallistui säännöllisesti kaukopalvelun työskentelyyn ja tällä oli vaikutusta luettelointiin käytettyyn työaikaan. Luetteloinnin normaaleihin vuotuisiin määriin verraten tietueiden määrä on hyvä (vuotuinen keskiarvo n. 50 000 tietuetta).

¹ LowTag: aineistoa lähettävä kirjasto varmistaa metatietojen oikeellisuuden ja merkitsee aineiston omistajuuden Varastokirjaston tietokantaan.

Kirjastojen kanssa jatkettiin yhteistyötä metadatan siirtämisen tehostamiseksi: tarkistaessaan lähettävää aineistoa kirjastot siirsivät tietueen valmiiksi Vaari-tietokantaan. Tämä sekä nopeutti että yksinkertaisti aineiston käsittelyä Varastokirjastossa. Varastokirjasto kuuluu Yleisten kirjastojen neuvoston asettamaan *Musiikin varastoinnin* työryhmään. Ryhmän yhtenä tavoitteena on laajentaa lähettävän kirjaston osallistumista metatietojen siirtoon ja näin helpottaa kirjastojen vähemmän käytettyjen musiikkiaineistojen säilyttämistä saatavana. Vuonna 2020 Varastokirjaston kokoelmaan siirrettiin noin 3 000 CD-levyä osakohteineen LowTag-tietueina.

Asetettuna tulostavoitteena on käsitellä aineisto 6 kuukauden sisällä sen vastaanottamisesta. Tässä onnistuttiin. Aineistosiirtoihin liittyvien ohjeiden ja toimintatapojen ansiosta monografioita ja kausijulkaisuja vastaanotettiin se määrä, mikä oli mahdollista käsitellä määräajassa. Lisäksi kokoelmaan luetteloiitiin varastossa odottaneita LP-levyjä 7 112 kappaletta ja nuotteja 1782 kappaletta.

2.3 Aineiston käyttö

Vuoden aikana kertyi 62 750 toimitettua tilaustapahtumaa: lainoja, artikkelikopioita ja uusintoja. Tavoitteeseen 90 000 ei päästy, osasyynä oli koronapandemiasta johtuneet rajoitukset asiakaskirjastojen toiminnassa. Luku sisältää 405 virheellistä/puutteellista artikkelitilausta.

Vastaanotetut tilaukset toimitettiin 24 tunnin sisällä vastaanottamisesta. Tilauksia vastaanotettiin ympäri Suomen, mutta jonkin verran myös muista pohjoismaista sekä Baltiasta. Aineiston käytön taloudellisuus (euroa/tilaus) alentui hieman edellisvuodesta, tuottavuutta indikoiva luku (tilaustapahtumia/htv) laski, johtuen tilausten vähentymisestä edellisvuodesta. Tästä tarkemmin luvussa 4. *Toiminnallinen tehokkuus.*

2.4 Kehittämishankkeet

Varastokirjasto osallistui Yleisten kirjastojen neuvoston asettaman *Musiikin varastoinnin* työryhmän työskentelyyn. Työryhmän keskeisinä tavoitteina on lisätä lähettävän kirjaston tekemää metatietotyötä Varastokirjastoon lähetettävän musiikkiaineiston osalta sekä vapauttaa yleisten kirjastojen aineistotiloja vähän käytetyn musiikkiaineiston osalta. Ryhmä kokoontui verkossa kerran kuukaudessa.

Varastokirjaston aineisto on löydettävissä Kansallisen digitaalisen kirjaston (KDK) Finna-tiedonhakupalvelusta. Jatkossa Varastokirjaston tiedot vaikuttavat erityisesti aineiston saatavuuden parantamiseen ja kansallisen aineistojen yhteiskäyttölogistiikan kehittämiseen. Loppuvuodesta käynnistyi Jyväskylän kaupunginkirjaston koordinoima *Shokkiuutinen! Harvinainen kirja löytyi kirjastosta* -hanke. Sen yhtenä tavoitteena edistää yleisten kirjastojen asiakkaiden omatoimista kaukolainausta Finnan kautta suoraan Vaari-tietokantaan. Hankkeessa on mukana myös Kansalliskirjasto. Hanke jatkuu vuodelle 2021.

3. Vaikuttavuus

Tavoite: Varastokirjaston toiminnan tarkoituksena on vähentää kaikkien Suomen kirjastojen kokoelmatilarvetta ottamalla vastaan niiden siirtotarpeiden mukainen määrä aineistoa. Samalla varmistetaan, että Varastokirjastoon siirretty tutkimusaineisto säilyy tiedontarvitsijoiden käytössä.

Vuoden 2020 lopussa Varastokirjastoon on siirretty kirjastoista yhteensä 159 718 hyllymetriä aineistoa. Kaikissa kirjastoissa, mutta etenkin yliopistokirjastoissa, on näin toimien voitu vähentää kokoelmatiloja ja/tai osoittaa tiloja muuhun käyttöön. Kirjastot ovat lähettäneet aineistoja Varastokirjaston kokoelmaan esimerkiksi silloin, kun yksikön toiminta lakkaa tai on yhdistetty toiseen kirjastoon.

Kaikkiaan kokoelmaan otettua aineistoa on vuoden aikaisen kartunnan sekä toteutettujen poistojen jälkeen lähes 102,2 hyllykilometriä. Monografioita on noin 2 094 406 nidettä ja kausijulkaisuja yli 117 287 nimekettä.

Aineiston käyttö ja tilaustapahtumat vähenivät ollen noin 62 750 tapahtumaa (tulossopimuksen tavoite: 90 000). Laskua selittää kirjastojen e-aineistojen käytön lisääntyminen ja vuonna 2019 toteutuneen kirjastojärjestelmän vaihdoksen myötä yhteis- eli UB-lainauksen päättyminen. Koronapandemian vuoksi kirjastot olivat osin kiinni tai avoimena rajoitetusti - myös tämä vähensi lainojen määrää.

Asiakasrekisterissä oli vuoden lopussa 2 271 asiakaskirjastoa, joista kotimaisia 1 379 ja ulkomaisia 650. Näiden lisäksi rekisterissä oli 21 henkilökuntaan kuuluvaa sekä 221 muuta asiakasta. Aktiivisia asiakkaista vuoden 2020 aikana oli 543.

3.1 Aineiston vastaanotto, käsittely ja säilyttäminen

Tavoite: Varastokirjasto ottaa vastaan voimavarojensa puitteissa kirjastoista siirrettävää aineistoa ja käsittelee sen tehokkaasti sekä kiinnittää huomiota kirjastoille annettavaan ohjeistukseen koskien Varastokirjastoon toimitettavaa aineistoa.

3.1.1 Aineiston vastaanotto

Kirjastoista siirrettiin aineistoa Varastokirjastoon 1 655 hyllymetriä (tulossopimuksen tavoite: 3 500 hm). Kirjaston kokoelmapolitiikan seurauksena kirjastoja on ohjeistettu arvioimaan entistä huolellisemmin, mitä aineistoa kannattaa säilyttää Varastokirjastossa ja siten Suomessa. Kaikki kirjastojen siirrot otettiin vastaan ja käsiteltiin kuluneen vuoden aikana. Vuodesta 1989 lähtien Varastokirjastoon oli siirretty yhteensä 159 718 hyllymetriä aineistoa.

Aineistosiirtojen palvelusopimus on tehty 71 eniten aineistoa toimittaneen kirjaston kanssa. Mukana olivat kaikki yliopisto-, ammattikorkeakoulu- ja suurimmat yleiset kirjastot sekä erikoiskirjastot. Vuoden aikana suurimmat aineistosiirrot vastaanotettiin sopimuskirjastoista.

Aineistoa on otettu vastaan seuraavasti:

Kirjasto	2018	2019	2020	Yhteensä koko toiminnan aikana
Yliopistokirjastot	2 081	2 190	981	98 720
AMK-kirjastot	160	170	33	37 999
Erikoiskirjastot	384	209	210	*
Yleiset kirjastot	351	594	377	22 315
Muut	31	42	54	683
Yhteensä	3 007	3 205	1 655	159 718

*Yhteensä koko toiminnan aikana: AMK:it ja erikoiskirjastot yhdessä.

Vuonna 2020 vastaanotettu aineisto koostuu seuraavan taulukon mukaisesti (hm):

Kirjasto	Mono- grafiat	Kausi- julkaisut	Muu	Yhteensä
Yliopistojen kirjastot	513	457	11	981
AMK-kirjastot	22	11		33
Erikoiskirjastot	161	49		210
Yleiset kirjastot	281	54	42	377
Muut	54			54
Yhteensä	1 031	571	53	1 655

Vertailu: Vuonna 2019 vastaanotettu aineisto koostuu seuraavan taulukon mukaisesti (hm):

Kirjasto	Mono- grafiat	Kausi- julkaisut	Muu	Yhteensä
Yliopistojen kirjastot	1 308	882		2 190
AMK-kirjastot	104	66		170
Erikoiskirjastot	68	93	48	209
Yleiset kirjastot	466	114	14	594
Muut	42			42
Yhteensä	1 988	1 155	62	3 205

Monografioita siirrettiin enemmän kuin edellisvuonna ja kausijulkaisuja merkittävästi vähemmän kuin aiempina vuosina.

Lähetetyistä aineistoista poistoon päätyi edelleen merkittävä määrä monografioita: käsittelytilanteesta sekä muutamien kirjastojen äkillisestä siirtotarpeesta johtuen vastaanotettiin aiempaa enemmän tarkastamatonta aineistoa. Vastaanotetun aineiston määrä jäi merkittävästi alle asetetun tavoitteen, 3 500 hm.

Suurimmat siirrot vuonna 2020 tulivat seuraavilta kirjastoilta:

- Helsingin yliopiston kirjasto (5 laitos- tai kampuskirjastoa yht.)	384 hm
- Tritonia/Vaasa	196 hm
- Kuopion kaupunginkirjasto	112 hm
- Itä-Suomen yliopiston kirjasto	97 hm
- Aalto-yliopiston kirjasto	71 hm
- Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	60 hm
- Oulun yliopiston kirjasto	56 hm

Vuonna 2020 Varastokirjastoon aineistoa toimitti 75 kirjastoa tai tietopalvelua (v. 2019: 94). Näistä yliopistojen kirjastoyksiköitä oli 17, ammattikorkeakoulujen kirjastoyksiköitä 11, erikoiskirjastoja 21 sekä yleisiä kirjastoja 26.

Koko toiminnan aikana aineistoa ovat luovuttaneet kaikki yliopisto- ja amk-kirjastot, kaikki aiemmat maakuntakirjastot sekä vuodesta 2018 alkaen toimineet kehittämiskirjastot. Lisäksi muista yleisistä kirjastoista aineistoja ovat lähettäneet noin puolet sekä yli 100 muuta kirjastoa. Vastaanotetusta aineistosta yli 68 % on vastaanotettu yliopistojen kirjastoista.

3.1.2 Aineiston käsittely

Aineistoa on käsitelty seuraavasti:

	2018	2019	2020	Tavoite 2020
Käsitelty (hm)	3 077	2 880	2 156	3 500
Kokoelmiin otettu (hm)	2 146	1 809	1 552	3 500

Käsittely aineistotyypeittäin (hyllymetreissä):

	Mono- grafiat	Kausi- julkaisut	Väitös- kirjat	LP- ja CD-levyt	Yht.	Kokoelmiin otettu
2018	1 320	1 704		51,90	3 076	2 146
2019	1 671	1 173		36	2 280	1 809
2020	1 456	634		66	2 156	1 552
Yht. v. 1989 lähtien	66 385	88 551	3 990	204	159 130	102 194
% käsittelystä	41,71	55,65	2,50	0,14	100,00	64,22

Sarja-aineistoa (taulukossa: *kausijulkaisut*) käsiteltiin vähemmän kuin vuonna 2019. Sarja-aineiston käsittelijät osallistuivat tarpeen mukaan monografioiden käsittelyyn sekä kauko- ja asiakaspalveluun.

Aineistoa käsiteltiin enemmän kuin vuoden aikana saapui. Käsittelyä odottavan aineiston määrä vuoden 2020 lopussa oli vähäinen. Työsuunnittelulla ja aktiivisella yhteydenpidolla aineistoa lähettäviin kirjastoihin työtilanne alkaa kohtuullisena vuoden 2021 alussa.

Lähetyksistä poistettiin seuraavan taulukon mukaisesti (hyllymetrejä):

Aineistolaji	2018	2019	2020
Monografiat	440	765	577
Kausijulkaisut	464	306	20
LP- ja CD-levyt	26		7,4
Yhteensä hyllymetriä	930	1 071	604,4
% käsittelystä	30	37	28

Yhteenvedo 1989 - 31.12.2020 saapuneesta, käsitellystä sekä poistetusta aineistosta (hm):

Tila	Mono- grafiat	Kausi- julkaisut	Väitös- kirjat	Musiikki- aineisto	Yhteensä hm
Vastaanotettu	66 497	88 608	4 326	287	159 718
Valmista	38 130	61 160	2 735	169	102 194
Ei otettu kokoelmiin	28 254	27 392	1 591	35	57 272
Odottaa käsittelyä	112	57	0	83	252

Koko toiminnan aikana poistoja on ollut 36%. Vuonna 2020 kirjastoista otettiin vastaan joitakin tarkastamattomia lähetyksiä, joiden poistot nostavat poistojen määrää monografioiden osalta, mutta poisto on prosentoin verran edellisvuotta alhaisempi.

Luetteloituja tietueita oli seuraavasti:

Aineistolaji	2018	2019	2020
Monografiat	53 638	46 829	48 418
Kausijulkaisut	2 068	1 673	1 287
LP- ja CD-levyt	5 898	4 962	10 022
Tietueita	61 604	53 464	59 727
Tietueet yhteensä	1 950 864	2 004 328	2 064 055

Vuonna 2020 tietokantaan lisättiin 48 418 uutta monografiatietuetta, josta 3 922 käsiteltiin Low-Tag-menetelmää käyttäen. Monografianiteitä vuoden 2020 lopussa yhteensä: 2 060 333.

Uusia kausijulkaisuja luetteloitiin 1 287 nimekettä. Kausijulkaisunimekkeitä vuoden lopussa yhteensä: 117 287.

Vuonna 2020 paperisen aineiston käsittelyn hyvä, ruuhkaton tilanne mahdollisti varastossa odottavien LP-levyjen luetteloinnin. LP-levyjä luetteloitiin 7 112 kappaletta, joista 51 % poimittiin tietokannoista ja 49 % primääriluetteloitiin.

Lisäksi vastaanotettiin 3 000 CD-levyä tietueineen. Ne LowTag-merkittiin lähettävän kirjaston toimesta suoraan Varastokirjaston Vaari-tietokantaan osakohteineen.

Vuonna 2020 otettiin käyttöön musiikin osakohteiden automaattinen siirto Melindasta Vaariin aina, kun osakohteet Melindasta ovat saatavana. Muutos koskee sekä Varastokirjaston henkilöstön että aineistoa siirtävien (LowTag-merkitsevien) kirjastojen musiikkiaineiston käsittelyä. Muutos toteutettiin myös takautuvaan aineistoon, joka oli jo Varastokirjaston kokoelmassa Tämä toimintatapa parantaa musiikkiaineiston löydettävyyttä asiakaskäyttöliittymissä. Edellä mainitun johdosta vuonna 2020 Vaariin siirtyi kaikkiaan 249 854 musiikkiaineistojen osakohdetta.

Vaariin lisättyjen tietueiden kokonaismäärä oli 59 727 emotietuetta. Erillisenä luetteloimattomana kokoelmassa on väitöskirjoja yhteensä 2 725 hyllymetriä (noin 520 000 nidettä). Lisäksi 79,5 hyllymetrillistä LP- ja CD-levyjä odottaa käsittelyä: tietokannasta tarkistamista sekä luettelointia tai poistoa.

Vuonna 2020 uusista Vaari-tietokantaan tallennetuista, Varastokirjastossa luetteloituista luetteloititietueista 11 % oli primääriluetteloituja ja 89 % poimittuja tietueita. Primääriluetteloinnin määrä oli 2 % enemmän kuin vuonna 2019. Syynä tähän on, että käsitellystä aineistosta tuli pienempi määrä kansallisessa metatietovaranto Melindassa mukana olevista kirjastoista kuin edellisvuonna.

Melindan emotietueista 11 % sekä emo- ja poikastietueista 7 % omistavana tietokantana on vain Vaari: kyseinen aineisto löytyy Suomessa ainoastaan Varastokirjastosta. Varastokirjaston primääriluetteloimat ja Melindaan uutena poimitut tietueet ovat 23,3 % kaikista Melindaan vuonna 2020 lisätyistä tietueista. Varastokirjasto on merkittävä tiedontuottaja yhteisluettelo Melindassa.

3.2 Aineiston käyttöön asettaminen

Tavoite: Tilaukset toimitetaan viivytyksettä. Kirjasto kehittää elektronisia aineistonvälityspalveluita ja osallistuu kaukopalvelun kehittämishankkeisiin.

Varastokirjaston aineistoa on käytetty viime vuosina seuraavasti:

Tilausmuoto	2018	2019	2020
Lainaus	84 942	65 472	51 464
Pdf-kopiot	11 887	10 081	10 881
Virheelliset tilaukset	557	527	405
Yhteensä	97 386	76 080	62 750

Tilattu aineisto toimitettiin viiveettä pääsääntöisesti samana päivänä kun tilaus saapui, kuitenkin 24 tunnin sisällä tilauksen vastaanottamisesta. Tilausten määrä vuodesta 2018 vuoteen 2020 on laskenut 35,5 %. Vuodelle 2020 asetettuun tavoitteeseen 90 000 tilausta ei ylletty.

Tilausmäärän vähentymiseen on tunnistettu seuraavia syitä: Voyager-kirjastojärjestelmässä oli mahdollista tilata aineistoa suoraan Varastokirjastosta kirjautumalla oman tiedekirjaston verkkopalveluun (nk. *UB-yhteislainaus*). Vuonna 2019 käyttöön otetussa Koha-kirjastojärjestelmästä puuttuu kyseinen toiminto. Lisäksi e-aineistoina saatavan materiaalin määrä on kasvanut huomattavasti. Koronapandemia vaikutti osaltaan kevään 2020 aikana tilausten ja lainojen vähentymiseen kirjastojen ollessa suljettuina.

Perinteisistä postitse lähetettävistä lainoista 61,5 % toimitettiin asiakkaille yleisten kirjastojen kautta. Jäljenteiden osuus kaikista tilauksista oli 17,3 %. Toimitetuista jäljennetilauksista 59 % lähetettiin yliopisto- ja erikoiskirjastoihin.

Vuoden lopussa asiakasrekisterissä oli 2 271 asiakasta. Näistä kirjastoja ja muita tietopalveluyksiköitä oli 2 029, henkilöasiakkaita 242. Kaikista asiakkaista aktiivilainaaajien määrä oli 543. Aktiivisista jäljenteiden tilaajatahoista ei ole tilastotietoa saatavilla.

3.3 Aineiston käytön kehittäminen

Varastokirjasto kuului vuodesta 2000 lähtien *Linnea2*-konsortioon, joka hallinnoi konsortion jäsenten yhteistä kirjastojärjestelmää. Järjestelmä koostui Voyager- ja Aleph-ohjelmistoista, CSC:n omistamasta ja ylläpitämästä palvelimesta sekä käyttöpalvelusta. Konsortio purkautui loppuvuonna 2019. Samalla aineistojen yhteiskäytön kehittäminen kansallisesti keskeytyi toistaiseksi. Tavoitteena on, että lähivuosien aikana kehittämistyötä voidaan jatkaa eri kirjastojärjestelmien välillä. Luvussa 2.4 *Kehittämishankkeet* on esitelty Jyväskylän kaupunginkirjaston koordinoimaa hanketta.

Kirjastojärjestelmän vaihdoksen myötä poistui käytöstä aiemmin mainittu UB-yhteislainaus-toiminto. Tällä on ollut tilauksia vähentävä vaikutus, josta on myös saatu paljon palautetta. Toiminnon poistuminen vaikutti etenkin tiedekirjastojen asiakkaisiin ja tilausmäärien laskuun.

3.4 Asiakaspalaute

Asiakaspalautetta kerätään aineistosiirtojen yhteydessä. Lisäksi asiakaspalautetta saadaan pääasiassa sähköpostitse. Varastokirjaston järjestämissä tilaisuuksissa sekä henkilökunnan osallistuksessa kirjastoalan tilaisuuksiin saadaan vapaamuotoista palautetta. Palaute on pääasiassa kiittävää ja liittyy tavallisesti toiminnan palvelunopeuteen. Palautetta saadaan myös aineiston siirtoihin ja koelmapolitiikkaan liittyen. Palautetta hyödynnetään mm. ohjeistuksen täsmentämisessä.

Varastokirjasto antaa asiakaspalautetta aineistoa lähettäville kirjastoille esimerkiksi poikkeuksellisen hyvästä lähetyksestä tai kun lähetyksessä on havaittu poikkeavuutta yhteisesti sovitun koelmapolitiikan suhteen. Näin voidaan edelleen parantaa lähetyksen laatua sekä vähentää turhaa lähettämistä, josta koituu kuluja sekä lähettävälle että vastaanottavalle taholle.

4. Toiminnallinen tehokkuus

4.1 Toiminnan tuottavuus

4.1.1 Aineiston vastaanotto, käsittely ja säilyttäminen

Aineistoa käsiteltiin 2 156 hyllymetriä, tavoite: 3 500 hm. Vastaanottoon ja käsittelyyn osallistui 12,60 henkilötyövuotta. Aineistoa käsiteltiin 171 hm/htv. Aineiston vastaanoton, käsittelyn ja säilyttämisen henkilötyövuosi sisältää hallinnon osuuden 1,40 htv.

	2018	2019	2020
Käsitelty (hm)	3 077	2 880	2 156
HTV	11,96	12,28	12,60
Käsitelty aineisto (hm/htv)	257	235	171

Vuoden 2020 tuottavuus laski edellisvuodesta. Vuosina 2019 ja 2020 aineistonkäsittely jäi edeltänyttä vuotta alhaisemmaksi: käsittelyrästejä ei ollut ja kirjastot lähettivät materiaalia vähemmän. Aineisto käsiteltiin reaaliaikaisesti ja vakituisen henkilökunnan voimin. Käsittelyssä ollut aineisto (suurin osa monografioita, LP- ja CD-levyjä) vaikutti myös käsiteltyyn määrään. Sarja-aineistoa vastaanotettiin vähän aiempiin vuosiin verrattuna vuonna 2020: 572 hm (2019: 1 155 hm).

	2018	2019	2020
Luetteloituja tietueita	61 604	53 464	59 727
HTV	11,96	12,28	12,60
Luetteloitu aineisto (tietuetta/htv)	5 151	4 353	4 740

Tuottavuus kasvoi edellisestä vuodesta. Luetteloitujen tietueiden - mukaan lukien niiden osakohdet - määrä henkilötyövuotta kohti kasvoi edellisvuodesta ollen kohtuullisella tasolla. Käsittelyä odottava aineisto on käsitelty palvelulupauksen mukaisesti kuuden (6) kuukauden sisällä sen vastaanottamisesta. Kirjaston työprosesseja ja -tapoja on edelleen tehostettu, lisäksi kirjastojen välinen yhteistyö on ollut tuloksellista.

Monografioita käsiteltiin yhteensä 1 456 hm. Koska merkittävä osa vastaanotetusta aineistosta oli tarkastamatonta, poistoon päätyi peräti 577 hm.

Vuosi 2020 oli luettelointikäytänteiden suhteen normaalitoiminnan vuosi. Merkittävin muutos kulu-neena vuonna oli kirjastojärjestelmän päivitys. Toimintavuoden aikana tietueiden siirtymisessä Aleph-Melindasta Koha-Vaariin oli satunnaisia katkoksia, joista aiheutui hidasteita työskentelyyn. Valokaapelikatkos aiheutti yhden työpäivän menetyksen, kun tietoliikenneyhteydet eivät toimineet. Mainittu kirjastojärjestelmän päivitys oli sekä yhden työpäivän mittainen.

4.1.2 Aineiston käyttö

Tilautapahtumia vuoden aikana oli 62 750. Aineiston käyttöön eli Varastokirjaston asiakaspalveluun osallistui 5,7 henkilötyövuotta. Aineiston käytön henkilötyövuosi sisältää hallinnon osuuden 0,32 htv. Tilauksia henkilötyövuotta kohden oli 13 347.

	2018	2019	2020
Tilauksia	97 386	76 080	62 750
HTV	5,43	5,70	4,94
Tilauksia/ htv	17 935	13 347	12 702

Tuottavuus laski edellisvuoteen verrattuna. Kirjastojärjestelmän vaihdos heijastuu lainojen ja artikkelipyyntöjen määrään, koska yhteislainaus ei ole enää käytössä. Koronapandemian vuoksi kirjastot olivat keväällä suljettuna sekä syksystä alkaen avoinna rajoituksin, ja näillä oli vaikutus lainauslukuihin. Töitä organisoitiin tehtäväkuvia uudistaen ja vastaamaan mm. ruuhkatilanteisiin. Aineiston käyttöön osallistuvalla henkilöstöllä on muun muassa Finna-hakupalvelun ja Varastokirjaston kotisivujen ylläpitotehtäviä. Puolestaan aineiston käsittelyn henkilöstöä osallistuu asiakas- ja kaukopalvelun tehtäviin säännöllisesti.

Käyttökatkokset: Koha-päivitys ja valokaapelikatko aiheuttivat yhteensä kahden työpäivän mittaisen katkon.

4.2 Toiminnan taloudellisuus

4.2.1 Aineiston vastaanotto, käsittely ja säilyttäminen

	2018	2019	2020
Käsitelty	3 077	2 880	2 156
Kustannukset	1 209 296	1 456 302	1 373 988
Euroa / hm	393	505	637

Aineiston vastaanottoon, käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyvät kustannukset olivat 1 373 988 euroa. Aineistoa käsiteltiin yhteensä 2 156 hm ja käsittelyn yksikkökustannukset olivat 637 euroa/hm.

Aineiston vastaanoton, käsittelyn ja säilyttämisen kustannuksiin on sisällytetty tilan vapauttamisen ja aineiston vastaanoton kustannukset, jotka olivat 40 670 euroa. Tilan vapauttamisen yksikkökustannus oli 18,8 euroa/hm.

4.2.2 Aineiston käyttö

Aineiston käyttöön liittyvät kustannukset olivat 252 356 euroa. Aineiston välitystapahtuman yksikkökustannukset oli 4,02 euroa/tapahtuma.

	2018	2019	2020
Tapahtumia	97 386	76 080	62 750
Kustannukset	414 316	299 492	252 356
Euroa/tapahtuma	4,25	3,94	4,02

5. Tuotokset ja laadunhallinta

5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkissuoritteet liittyvät suoraan kirjaston toiminnan vaikuttavuuteen, näitä on analysoitu kappaleessa 3. Vaikuttavuus.

5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

5.2.1 Aineiston vastaanotto, käsittely ja säilyttäminen

Tulossopimuksen mukaisena tavoitteena on käsitellä aineisto kuuden (6) kuukauden kuluessa sen saapumisesta Varastokirjastoon ja tämä tavoite toteutui v. 2020.

Varastokirjaston toiminta tukee kirjastoja kokoelmien hallinnassa ja aineistojen siirroissa. Paljon aineistoa lähettävien kirjastojen kanssa on solmittu keskinäinen palvelusopimus, jolla on sovittu osapuolten toimet aineistonsiirroissa. Vastuu lähetysten sisällön tarkoituksenmukaisuudesta on siirtävällä kirjastolla, Varastokirjasto puolestaan vastaa siirtojen kustannuksista.

Kirjastot noudattavat yhteisesti laadittuja Varastokirjaston kokoelmapoliittisia ohjeita. Sujuvan vuorovaikutuksen ja siirrettävän aineiston evaluoinnin myötä monografialähetysten määrä vähentyi, samaten kokoelmasta jo löytyvät duplikaattikappaleet.

Vastaanotettu aineisto on ollut laadukasta. Aineiston käsittelyä tehostaa, että yhä useampi lähetys on tarkastettu yhteistietokannasta. Lisäksi aineistoa lähettävät kirjastot siirtävät metadatan Varastokirjaston tietokantaan.

5.2.2 Asiakkaat

Vuoden 2020 lopussa rekisterissä oli yhteensä 2 254 kirjastoa ja tietopalveluyksikköä. Käyttäjärekisterissä on lähes kaikki Suomen kirjastot ja muut tietopalveluyksiköt. Pohjoismaisia asiakkaita oli 391. Muita ulkomaisia asiakkaita oli 259.

6. Henkisten voimavarojen hallinta ja osaamisen kehittäminen

Alkuvuonna pidetyssä juhlatilaisuudessa annettiin Varastokirjaston ensimmäiset valtion virka-ansiomerkit virastomestari Aki Ropposelle, kirjastos sihteeri Tuula Salakalle sekä kirjastos sihteeri Tommi Salakalle. Virka-ansiomerkit myöntää tasavallan presidentti; edellytyksenä valtion virka-ansiomerkin saamiselle on, että henkilö on ollut vähintään 30 vuotta valtion palveluksessa.

Vuoden 2020 henkilötyövuosimäärä oli 17,54.

Aineiston vastaanottoon, luettelointiin ja käsittelyyn osallistui	10,75 henkilötyövuotta
Tilan vapauttaminen -toimintoon	0,45 htv
Aineiston käyttöön	4,39 htv
Hallinnollisiin tehtäviin, kuten työnjohtoon sekä tukitoimintoihin	1,95 htv

Luvun 4. *Toiminnallinen tehokkuus* htv-lukuihin on jyvitetty hallinnon htv-osuutta (*Aineiston vastaanotto, käsittely ja säilyttäminen* sekä *Aineiston käyttö*).

Kirjastossa työskenteli vuoden aikana 1 määräaikainen ja 18 vakituista virkamiestä. Ajalla 8-12/2020 Varastokirjastossa työskenteli yksi (1) kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelija. Loppuvuonna 2020 opetus- ja kulttuuriministeriö täytti kirjastonjohtajan viran viiden (5) vuoden määräajaksi 1.1.2021 – 31.12.2025.

Tulossopimuksen mukaan Varastokirjasto on vastuullinen työnantaja, joka arvioi toimintaansa jatkuvasti. Tavoitteena oli ammattitaitoinen, motivoitunut, oikein kohdistettu ja joustava henkilöstö.

Työhyvinvointiin liittyviä tunnuslukuja:

	2018	2019	2020
Työtyytyväisyysindeksi (asteikolla 1 -5)	3,90	3,90	3,90
Sairauspoissaolot (päivää/htv)	10,87	12,3	8,21
Työterveyskustannukset (euroa/htv)	870	938	610

Työkunnan ja työtyytyväisyyden edistäminen (euroa/htv)	662	839	538
--	-----	-----	-----

Alkuvuodesta 2020 toteutetun valtion henkilöstötutkimus VMBaron indeksit pysyivät edellisvuoden tasolla. Työn sisältö ja vaikuttamismahdollisuudet, työyhteisön toimintakulttuuri, vuorovaikutus ja viestintä sekä työnantajakuvat ja arvot oli arvioitu korkealle (keskiarvo ~4). Palkkaukseen sekä osaamiseen, oppimiseen ja uudistumiseen liittyvissä kokonaisuuksissa (mm. kehityskeskustelu) on edelleen kehitettävää. Keskiarvot näissä kokonaisuuksissa olivat 2,75 – 3,5.

Keskiarvon nousua oli puolestaan tapahtunut luottamuksessa palvelussuhteen jatkumisessa, keskiarvo 3,25 (2018: 2,29). Luottamuksen nousuun on vaikuttanut Varastokirjaston toiminnan jatkuminen itsenäisenä virastona. Vuonna 2021 VMBaro toteutetaan syyskuussa nykyisen tammi-helmikuun sijaan.

Sairauspoissaolojen määrä vuonna 2020 oli 8,2 päivää/htv (2019: 12,3 päivää/htv). Työterveyskustannukset laskivat edellisvuoteen verrattuna. Pienessä organisaatiossa yksittäinen pitkä sairauspoissaolo nostaa keskiarvoa merkittävästi. Kirjastossa on käytössä *Varhaisen tuen* ja *Työhönpaluun mallit* sekä 30-60-90 -seuranta. Työnantaja ja työterveyshuolto seuraavat sairauspoissaoloja. Työterveyshuollossa on edellisten vuosien tapaan painotettu ennalta ehkäisevää työterveystoimintaa.

Vuonna 2020 ammattitaitoa kehitettiin pääasiassa etäkoulutuksin, sillä maaliskuusta alkaen lähikoulutukset peruuntuivat pandemian vuoksi. Koulutustarpeita ja -toiveita kootaan vuotuisista kehityskeskusteluista, viraston toimintaan ja kehittämiseen liittyvistä tarpeista sekä valtion henkilöstötutkimus VMBaron tuloksista. Koulutukseen käytetty aika saadaan Kieku-työajanseurantajärjestelmästä.

Pandemiasta johtuen vuoden aikana työssäjaksamiseen ja työtyytyväisyyteen liittyviä fyysisiä tapahtumia järjestettiin aiempia vuosia vähemmän. Syksyllä vietettiin yhteistä virkistysiltapäivää ulkoillen ja joulun alla pidettiin rauhallinen pikkujoulu. Omaehtoista kulttuurin sekä liikunnan harrastusta tuettiin kulttuuri- ja liikuntaseteleihin. Kokonaisvaltaiseen työssäjaksamiseen käytettiin n. 0,62 työpäivää/htv; huomioitu *Työhyvinvointiin liittyviä tunnuslukuja* -taulukossa (euroa/htv), s.12. Vuoden mittaan *Varastokirjaston perehdyttämisoapas* uudistettiin *Varastokirjastolaisen oppaaksi* niin, että sisältö sopii yhtäläillä tulokkaalle kuin jo pidempään kirjastossa työtä tehneelle.

Ammattitaitoa kehitettiin ja ylläpidettiin pääasiassa etäkoulutuksin. Seurattiin Kansalliskirjaston järjestämiä etäkoulutuksia, joita olivat *Kuvailun tiedotuspäivä*, *Melinda-päivä* sekä useita *Talonmiehen tuokioita*. Lisäksi osallistuttiin Erikoiskirjastojen neuvoston koulutuspäivään.

Valtion digitaalisen *eOppiva*-oppimisympäristön koulutuksia suoritettiin omatoimisesti. Hallinnon henkilöstö osallistui vuoden aikana useisiin valtion yhteisiin *Handi-* ja *Osaava-*järjestelmien etäkoulutuksiin. Hallintosihteeri Anu Tanninen suoritti *Asiakirjahallinnon ja arkistotoimen ammattitutkinnon*.

Koulutustarpeita ja -toiveita kootaan vuotuisista kehityskeskusteluista sekä VMBaron tuloksista. Koulutukseen käytetty aika saadaan Kieku-työajanseurantajärjestelmästä, johon kirjataan koulutukseen käytetty työaika.

Osaamisen kehittämiseen liittyviä tunnuslukuja:

	2017	2018	2019	2020
Koulutuskustannukset (€/htv)	605	420	597	238

Koulutukseen käytetty aika (tpv/htv)	2,8	2,7	2,3	1,05
--------------------------------------	-----	-----	-----	------

Koronapandemiasta johtuen etenkin keväälle 2020 suunniteltuja lähikoulutuksia peruuntui. Syksystä alkaen osallistuttiin soveltuviin etäkoulutuksiin. Koulutuspäivien määrä ja koulutuskustannukset alittuivat huomattavasti.

Koulutuskustannuksiin on laskettu käytetty työaika sekä koulutuksen muut kulut (matkakulut, päivärahat, kurssimaksut, kouluttajien palkkiot). Koulutuksiin osallistumisessa etämahdollisuuksia on hyödynnetty entistä enemmän, näin koko henkilökunta on voinut osallistua yhtä aikaa seuraamiseen. Tällöin kustannuksia on syntynyt ainoastaan käytetystä työajasta.

Muita henkilöstöön liittyviä seurattavia tunnuslukuja ovat henkilötyövuosien määrä ja kustannukset (= palkat sivukuluineen) sekä henkilöstön ikärakenne.

	2018	2019	2020
Henkilötyövuodet	17,39	17,98	17,54
Kustannukset (€)	708 283	798 829	784 812
€/htv	40 729	44 429	44 744

Työvoimakustannukset ovat valtion keskiarvoa alhaisemmat: Varastokirjaston työvoimakustannusten mediaani vuonna 2020 on 49 204,82 € (v. 2019: 44 856,05 €). Valtion virastojen mediaani vuonna 2020 on 62 671,40 € (vuoden 2019 valtion mediaaniluku ei tiedossa).

Tehdyn työajan palkat suhteessa palkkasummaan ovat verraten matalia, mikä johtuu henkilöstön pitkästä työurasta ja siten vuosilomaoikeuden määrästä.

Keski-ikä vuoden 2020 lopussa:

	2018	2019	2020
Miehet, vuotta	53,42	54,43	55,43
Naiset, vuotta	48,16	50,33	50,36
yli 45-vuotiaiden osuus (%)	73	79	78

Henkilöstön keski-ikä on noussut. Tämä kertoo henkilöstön vähäisestä vaihtuvuudesta: virastossa tehdään pitkä virkaura eikä uusia/lepäviä virkoja ole täytetty.

7. Hallinto

Varastokirjaston toimintaa ohjaa johtokunta, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnan tehtävänä on huolehtia kirjaston yleisestä kehittämisestä, päättää toiminnan suuntaviivoista sekä toimia yhteistyöelimenä edustamiinsa kirjastosektoreihin. Tämä tarkoittaa mm. toiminta- ja taloussuunnitelman sekä talousarvioehdotusten tekemistä, päätöksentekoa periaatteellisista asioista sekä kirjastojen aloitteiden käsittelemistä.

Uusi johtokunta aloitti 3-vuotiskautensa 1.3.2019. Siihen kuuluvat

- kirjastonjohtaja **Ari Muhonen** (Jyväskylän yliopisto, Avoimen tiedon keskus), puheenjohtaja. Tieteellisten kirjastojen edustaja
- kirjastonjohtaja **Minna Abrahamsson-Sipponen** (Oulun yliopiston kirjasto), varapuheenjohtaja. Tieteellisten kirjastojen edustaja

- kirjastonjohtaja **Jussi Kärki** (Satakunnan ammattikorkeakoulun kirjasto, Pori). Ammattikorkeakoulukirjastojen edustaja
- kirjastotoimenjohtaja **Päivi Savinainen** (Kuopion kaupunginkirjasto). Yleisten kirjastojen edustaja
- apulaisjohtaja **Liisa Savolainen** (Kansalliskirjasto). Kansalliskirjaston edustaja
- Johtaja **Minna von Zansen** (Celia, Helsinki). Erikoiskirjastojen edustaja

Esittelijänä johtokunnan kokouksissa toimi kirjastonjohtaja Johanna Vesterinen. Asiantuntijana toimi toimistopäällikkö Sirpa Janhonen. Johtokunta kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Johtokunnan pöytäkirjat ovat luettavissa Varastokirjaston kotisivuilla: <http://www.varastokirjasto.fi/tehtava-ja-tavoitteet/johtokunta/johtokunnan-kokouspoytakirjat/>

Kirjastonjohtaja Johanna Vesterinen kuului vuoden aikana seuraaviin työryhmiin:

- Erikoiskirjastojen neuvosto, varapuheenjohtaja
- Koha-kirjastojärjestelmä, ohjausryhmän jäsen
- Jyväskylän kaupunginkirjaston hanke: Asiakastoiminen Varastokirjastotilaus, ohjausryhmän jäsen

Toimistopäällikkö Sirpa Janhonen kuului vuoden aikana seuraaviin työryhmiin:

- Kuvailevan Metatiedon Asiantuntijatyöryhmän jäsen
- Koha-kirjastojärjestelmä, asiantuntijaryhmän ja pääkäyttäjärhmän jäsen
- Yleisten kirjastojen neuvoston asettaman musiikin varastoinnin työryhmän jäsen
- Jyväskylän kaupunginkirjaston hanke: Asiakastoiminen Varastokirjastotilaus, ohjausryhmän jäsen
- Suomen Tieteellinen kirjastoseura, aineiston saatavuustyöryhmän jäsen

7.1 Vierailut Varastokirjastoon sekä kansainvälinen toiminta

Varastokirjasto perui vierailut tiloihinsa 16.3.2020 alkaen koronapandemiasta johtuen. Loppuvuonna toteutui yksi (1) vierailu, kun 1.10.2020 aloittanut korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston päällikkö, ylijohtaja Atte Jääskeläinen tutustui 11.12.2020 Varastokirjaston toimintaan.

Varastokirjasto ja Kansalliskirjasto jatkoivat yhteispohjoismaisen *NordILL 2020*-konferenssin suunnittelutyötä aina toukokuulle saakka, kunnes pandemiasta johtuen konferenssi päätettiin siirtää vuodelle eteenpäin.

8. Tilinpäätösanalyysi

8.1 Rahoituksen rakenne

Varastokirjaston perusrahoitus tuli valtion talousarvion kautta. Varastokirjaston momentti on 29.40.04.

8.2 Talousarvion toteutuminen

Varastokirjaston budjetti vuoden 2020 valtion talousarviossa	1 714 000,00 euroa
Siirtomääräraha vuodelta 2019	5 669,50 euroa
Yhteensä	1 719 669,50 euroa

Toiminnan menot ja tulot	2018 toteuma	2019 toteuma	2020 toteuma
Bruttomenot	1 623 612	1 755 357	1 635 256,53
Bruttotulot	-3 362	-12 113	- 8 911,61
Nettomenot	1 620 250	1 743 244	1 626 344,92

Bruttotulot:

Muut tulot	230,00 €
Kelan palautukset (sairauspäivärahat)	4 144,53 €
Kelan työterveyshuollon palautukset	4 346,25 €
Satunnaiset tuotot	190,83 €
Yhteensä	8 911,61 €

Määrärahaa vuodelle 2021 siirtyi 87 655,08 euroa.

Täsmäys: 1 626 344,92 + 87 655,08=1 714 000,00

Hankkeet 2020

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatiin erillisrahoitusta tutkimusaineistojen käytön saatavuuden ja kokoelman käytettävyyden parantamiseen 27 266,00 euroa.

Hankerahoitus kohdennettiin uuden tasoskannerin hankintaan.

Erillisrahoitus tiliöitiin momentille TaKP 29.40.53.07, tulosityksikkö 6000002613.

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatiin erillisrahoitusta tutkimusaineistojen käytön saatavuuden parantamiseen 15 000,00 euroa.

Hankerahoitus kohdennettiin siirtohyllysten uusimiseen.

Erillisrahoitus tiliöitiin momentille TaKP 29.40.53.08, tulosityksikkö 6000002613.

Kokonaisuudessaan Varastokirjaston toteumamenot olivat 1 635 256,53 euroa.

8.3 Tuotto- ja kululaskelma

Varastokirjaston tulosalueiden v. 2020 kustannukset olivat 1 626 345 euroa (kirjaston perusrahoituksen momentit 29.40.04 ja 4.17.29.40.04).

Kustannuslaji	Tilan vapauttaminen, aineiston käsittely ja säilyttäminen	Aineiston käyttö	Yhteensä 2020	Yhteensä 2019	Muutos ed. vuodesta % 2019 - 2020
Investoinnit					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	18 647	7 252	25 899	35 185	-26,39
Henkilöstökustannukset	565 065	219 747	784 812	798 829	-1,75
Vuokrat	557 767	17 251	575 018	624 175	-7,88
Palvelujen ostot	229 952	7 112	237 064	280 521	-15,49
Muut kulut (matkat ym.)	2 557	995	3 552	17 084	-79,21
Yhteensä	1 379 654	252 591	1 626 345	1 755 357	-7,35

8.4 Tase

Taseessa on eriteltyä arvon muutokset hankintojen ja suunnitelmanmukaisten poistojen jälkeen.

9. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Varastokirjaston johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Sisäisen valvonnan tarkoitus on antaa kohtuullinen varmuus siitä, että kirjaston toiminta on tehokasta ja tarkoituksenmukaista, toimintaan liittyvä raportointi on luotettavaa ja toiminnassa noudatetaan lakeja ja hyvän hallinnon vaatimuksia.

Varastokirjaston sisäisen valvonnan tilaa on vuoden aikana arvioitu valtionhallinnon yleisohjeiden, opetus- ja kulttuuriministeriön tulosneuvottelun sekä sisäisen tarkastuksen mukaisesti. Näiden mukaan

- Toimintaympäristön tila on hyvä
- Tavoitteiden asettaminen: toimintaa suunnitellaan ennakoiden sekä johdonmukaisesti, seuranta ja ohjaus ovat kunnossa.
- Kirjaston sisäiset valvontatoimenpiteet ovat asianmukaisia
- Informaatio ja tiedonkulku ovat asianmukaisia
- Seuranta on asianmukaista

INDIKAATTORIT 2020

Varastokirjasto

Tilinpäätöskannanoton tunnuslukuja 2017-19

	2018	2019	2020
Tavoite: Varastokirjasto ottaa vastaan kirjastojen siirtotarpeiden edellyttämän määrän aineistoa			
Vastaanotetun aineiston määrä hm	3007	3205	1 655
Kirjastoista v:sta 1989 siirretty aineisto (hm)	154 858	158 063	159 718
Vastaanoton kustannukset Varastokirjastolle (€/hm)	16	14	19
Tavoite: vastaanotettu aineisto käsitellään 6 kk:n kuluessa saapumisesta			
Käsittelyn aineiston määrä (hm)	3077	2880	2156
Käsittelyyn kuluva aika (kuukautta)			
monografiat (kk)	<6	<6	<6
kausijulkaisut (kk)	<6	<6	<6
Käsittelyn yksikkökustannukset (€/hm)	393	505	637
Tavoite: Tilaukset toimitetaan vuorokauden sisällä. Palvelut ovat maksuttomia			
Tilausten määrä (kpl)	97 386	76 080	62 750
Palvelun nopeus (tuntia)	<24	<24	<24
Asiakastyytyväisyys			
- asiakaskirjastojen määrä	1882*	2 024	2 271
Palvelun kustannukset (€/til.)	4,25	3,94	4,02
<i>* Aiemmin mukana olleet henkilöasiakkaat poistettu luvusta</i>			
Tavoite: Kirjasto kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -tyytyväisyys			
Henkilöstö (tehdyt htv:t)	17,4	17,98	17,54
Työtyytyväisyysindeksi	3,9	3,9	3,9
Sairauspoissaolot (työpv/htv)	10,87	12,3	8,2
Henkilöstökoulutus (työpv/htv)	2,7	2,3	1,1
Kokonaistyövoimakustannukset (€/htv)	40 729	44 429	44 744

ALLEKIRJOITUSSIVU

VARASTOKIRJASTO

HYVÄKSYMME JA ALLEKIRJOITAMME

Varastokirjaston vuoden 2020 tilinpäätöksen, joka sisältää toimintakertomuksen, tuotto- ja kululaskelman sekä taseen.

Kuopiossa _____.____ 2021

Ari Muhonen
johtokunnan puheenjohtaja

Minna Abrahamsson-Sipponen
johtokunnan varapuheenjohtaja

Jussi Kärki
johtokunnan jäsen

Päivi Savinainen
johtokunnan jäsen

Liisa Savolainen
johtokunnan jäsen

Minna von Zansen
johtokunnan jäsen

Johanna Vesterinen
kirjastonjohtaja